

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיב תְּקִיב

ג האסור לבשל ולאפות (טז) לצרף קלבים, אבל ימתר (יז) לטלטל מזונות ולתן לפניהם: הגה (יח) אבל אסור להוציא בשבילן (יט) מרשות לרשות (ה"ג והמגיד פ"א). וכן אסור לגבול המרסן לעופות (מדכ"י) (כ) כי אם על-ידי שנוי (כל בו). ומתר להרבות (כא) בשביל הקלבים באותה קנדה שמבשל בה לעצמו, (כב) אפלו אם (ה) יש לו דבר אחר שיוכל לתן לקלבים אם היה רוצה (כ"י בשם הר"ן הירושלמי):

תְּקִיב דִּין בִּיצָה שְׁנוּלָדָה בְּיוֹם-טוֹב, וְכוּ ח' סְעִיפִים:

א אביצת שנוולדה ביום-טוב (ב) אסור ללגע בה, (הגה (ג) דהיננו (ב) לטלטלה) (מדכ"י ריש ביצה ופ' כל הכלים), וכל-שכן שלא לאכלה. ואם נתערבה אפלו באלף, (ד) קלן (ג) אסורות: ב יספק אם נוולדה ביום-טוב או בחל, (ג) (ה) אסורה: ג יביצה שנוולדה ביום-טוב שנתבשלה (ו) בשוגג עם בשר

א בריקא ביצה ג
ב עין בבית-יוסף
ג שם בביתא ומרא
ד לשון קלבי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בענין זה על דברי אביו הגאון ז"ל, ונדעו שאין להמיר למי שמחמיר להטיל ריח לחוף המים ביום-טוב, ע"ש:

(ב) לטלטלה. דאין אסור בדבר המקצה בנגיעה לחדר בלא טלטול, כמ"ש סימן שח ס"ג בהג"ה. ועין מ"א וט"ז: (ג) אסורות. דהיי דבר שש' לו מתירין אחר (שבת ויו"ט): (א) אסורה. ואם נתערבה יש להחמיר, כמ"ש ב"י סימן קכ. ועין מגן-אברהם:

משנה ברורה

אחת (ב) אלא בגופן זה שהוא שעת הדחק: ג (טז) לצרף קלבים. אפלו קלבים דמזונותיהם עליו, ומכל-שכן קלבים של הקפר. ולא נדאק קלבים, אלא הוא הדין שאר בהמה תהו ועוף אסור לעשות שום מלאכה עבורם, דקרא ד'לקם' ממעט עובד-גזולים ובהמה: (יז) לטלטל מזונות וכו'. עין לעיל בהלכות שבת סימן שכד, שנתבאר שם פל הדינים (לא) השקלים לענין הקנת מאכל לבהמה, והוא הדין כאן: (יח) אבל אסור להוציא וכו'. דלא התר הוצאה ביום-טוב כי אם לצרף האדם (ג) אבל לא לצרף בהמה: (ט) מרשות לרשות. הינו אפלו להוציא מרשות-היחיד (ג) לכרמלית. ועל-ידי עכו"ם נראה (ל) דשרי: (כ) כי אם על-ידי שנוי. שבכהאי גוונא (לג) אף בשבת מתר, כמבאר לעיל בסימן שכד. ואפן השנוי מבאר שם בסעיף ג, עין שם: (כא) בשביל הקלבים. והוא הדין שאר בהמה וחייה, (לו) אפלו לא היו מזונותיהן עליו: (כב) ואפלו אם יש לו דבר אחר וכו'. טעות-סופר, וצריך לומר (לו) אפלו אין לו דבר אחר וכו'. ועין בבאור הגר"א שמפרש דברי הרמ"א דרוצה לומר, דאם היה לו דבר אחר במה לפיסן, אפלו קנדה אחרת שרי להרבות בשבילן אם המאכל הזה ראוי לעצמו, דאז חשיבין קאלו מבשל לצרף עצמו, וכן מפרש המגן-אברהם בסעיף-קטן ג את דעת הרמ"א וכן מבאר בדרכי-משה, אמנם במגן-אברהם סעיף-קטן ג מוכח דלדינא דעתו קדעת המהירש"ל, דבקנדה אחרת בשבילן אסור בכל ענין, דבזה מוכח דהבשול שלא לצרכו הוא, והעתיקו כמה אחרונים את דבריו. ועין באלהי רבה:

שַׁעֲרֵי הַצִּיּוּן

(ב) ואף דכמה אחרונים דחו דעת הש"י, מפל מקום אין לדחות דינו מהלכה, שכן נמצא בכמה ראשונים, עין באלהי רבה שהביא כדבריו בשם הפל"בו וכן מבאר בחדושי הרא"ה (וימה שאמר שם במקרא יפליג דרבי יהושע בן לוי וכו' מ'שבו, עין שם) וכן בשיטה מקובצת בשם הר"ט"א: (ג) אחרונים: (ג) על-שביל בהמה לא התר על-ידי 'מותו שהתהו' וכו', דזה נדאק אם הוא צורך קצת לאדם, ולדעת החוספות וסיעתם יש בזה אסור דאורייתא אם הוא דרך רשות-הרבים, ואפלו לדעת הרמב"ם דסובר דמטעם 'מותו' התר שלא לצרף בהוצאה לגמרי, על-פ'ל'נים אסור דרבנן יש למסקנת הבית-יוסף בסימן תקית, ואפשר דבזה שעושה לצרף בהמה גרע טפי משלא לצרף כלל ויש בזה אסור תורה. ועין בבאור הלכה [לעיל ד"ה אין מבשולין]: (ג) עין פרי-מגדים דמשמע דסובר דלכרמלית שרי, וכן הוא לכהונה משמעות דברי הפרדכי ותנחות מימוני המוכא בבית-יוסף שהזכירו רשות הרבים, אכן מדובר התוספות במקטנתם בכתבות דף ז מבאר דאסור [וכן הוא בהגהת אשר"י שם], ומביאו הבית-יוסף לקמן בסימן תקית, וכן מוכח שם בסעיף ב בהג"ה, עין שם בבאור הגר"א, וכן פתח הגר"ז וישעיות-יעקב לאסר אף בכרמלית: (ג) אפלו דרך רשות-הרבים. עין לקמן בסימן תיקח בסעיף ב בהג"ה ובמשנה ברורה שם, והוא הדין פאן דהיי גס-פן מקום צורך: (ל) הגר"א, ומשמע דצריך גם ביום-טוב השנוי המבאר שם: (לו) פן מוכח בבאור הגר"א, עין שם: (לז) על-תשבת ומגן-אברהם והגר"א ובגד"שע ומהר"ש"ל, ואף האלהי רבה שהקדים לגרסת הש"י, מפל מקום לדינא הקדים דאפלו אין לו: (ב) מגן-אברהם ושי"א: (ג) מגן-אברהם לקמן בסימן תקטו וכשיטת הר"ף והרא"ש, וכן כתב הגר"א בסימן תמו, עין שם: (ג) המגיד-משנה: (ד) על-תשבת וט"ז ואלהי רבה [וכן משמע בבלבש] והגר"א, דלא כמגן-אברהם שהפך פננת הרמ"א: (ה) המגן-אברהם וט"ז, וכן משמע מהגר"א שדעתו להחמיר: (ו) אחרונים: (ז) מור וקציעה ובגד"שע. ומכל מקום אין לסמך עליהו שלא במקום הפסד, שבפה אחרונים העתיקו דברי מגן-אברהם לדינא: (ח) ולאפוקי אם היה זה ביום-טוב שאחר שבת דהוא ספק דאורייתא, אין להקל בהתערבה [שם במור וקציעה]: (ט) שם במור וקציעה:

הלכות יום טוב סימן תקיג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ז]

אָבֵל לֹא זֶה שְׁהוּא מִן בְּשָׂאֵינוּ מִינּוּ.⁶¹

6) ובביאור הטעם שדין דבר שיש לו מתירין לא נאמר כשנתערב מין בשאינו מינו, כתב הט"ז (י"ד סי' קא סי' יב וסי' קב ס"ק ה) שתלוי הוא בטעם הדין של דבר שיש לו מתירין, שלפי דעת הר"ן (נדרים נב, א) שהטעם שדבר שיש לו מתירין אינו בטל הוא משום שישו דין ביטול ברוב נאמר דוקא באיסור היתר מחמת שהמין המרובה [ההיתר] מתנגד לאיסור [המוטע] ומחלישו ומבטלו, מה שאין כן בהיתר והיתר או כשדבר האיסור עומד להיות מותר, שבזה נחשב הוא כמו דבר היתר, ולכן אין ההיתר יכול להחלישו שהרי אינו שונה ממנו, אם כן כשהמין שיש לו מתירין שהתערב הוא בטבעו אינו מינו של ההיתר, דבר ההיתר מחלישו ומבטלו מחמת שהוא מין שונה.

אמנם דעת רש"י (ביצה ג, ב) שהטעם שדבר שיש לו מתירין אינו בטל הוא משום שאין לאכול דבר באיסור על ידי ביטול כשאפשר להמתין ולאכול בהיתר גמור (ובמשנ"ב לעיל סי' שכב ס"ק ב) העתיק טעם זה, ולדבריו כתבו הט"ז (י"ד שם) והש"ך (שם סי' קב ס"ק ד) בשם התורת חטאת, שביאור החילוק בזה הוא שכשהתערב מין איסור בדבר היתר שאינו מינו, הרי ההיתר של התערובת אינו נקרא על שם האיסור אלא על שם דבר ההיתר, ומכיון שלמין ההיתר אין מתירין לפיכך שייך בו ביטול, מה שאין כן כשהתערבו מין במינו, שיש למין זה עצמו מתירין, אין מתיריים אותו כשאפשר לאוכלו בהיתר, וכן מבואר בתוס' הרא"ש כשני מינים ואסור לבוררם זה מזה, או שהם נחשבים

וחלמן ביצה שהתערב עם חלבונים רבים [כשיעור שישים כנגדן] ואי אפשר להכירו ולהסירו, כתב הפמ"ג (סי' שיט משב"ז ס"ק יב) שכיון שהגדרת המין לענין תערובת דבר שיש לו מתירין תלויה בשם הדבר ולא בטעמו (כמבואר בש"ך י"ד שם ס"ק ג), אם כן תערובת חלמן וחלבון [השונים בטעמם] תלויה במחלוקת הפוסקים לענין איסור בורר בשבת [הובאה במשנ"ב סי' שיט ס"ק נח] ובשעה"צ (שם ס"ק מז). אם הם נחשבים כשני מינים ואסור לבוררם זה מזה, או שהם נחשבים כמין אחד ומותר לבוררם.

[משנ"ב ס"ק ט]

מִיָּדִי דְלִתְרוּתָא וְטַעְמָא וְכוּ'.⁷

7) ואף שהביצה מעורבת בתבשיל ששיעורו יותר משישים כנגדה, ולאכאורה אין היא נותנת בו טעם, שהרי שיעור נותן טעם הוא עד שישים, ואין נאמר שדיא ניתנת בתבשיל לטעמא, כתב השר"ע הרב (ק"א ס"ק ד) שבצירוף מינים אחרים של היתר היא נותנת טעם [וראה פמ"ג י"ד שער התערובות ח"ג פ"א ד"ה ודע].

[משנ"ב ס"ק י]

דְּנִחְשָׁב עַל-יְדֵיָהּ כְּמִין בְּמִינָהּ⁸ וְלֹא בְטִיל בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִין.⁹
8) ובטעם הדבר כתב הש"ך (י"ד סי' קב ס"ק ו), שדבר שניתן במאכל כדי לתקנו נחשב כמין במינו, כמבואר בתוס' (ביצה לט, א) לגבי מים בעיסה [וראה ש"ך שם ס"ק ה) שכתב טעם אחר לענין חזותא].

9) ולענין חלות שטחו את פניהן בביצה שנולדה ביום טוב, כתב הערוך [השולחן (י"ד סי' קב ס"ק י"א)] שאף שיש אמרים שצריך להסיר מכל חלה כדי נטילה ולא לאכול את החתיכה שהוסרה עד למחר [כפי שכתב הפמ"ג (י"ד שער התערובות ח"ב פ"ג ד"ה ועתה)], מ"מ לדעתו נראה שלהלכה אין צריך לעשות כן, שאין הדבר דומה לליבון המאכל, מפני שאין ממשות נטיחה, ואף על פי שגם איסור משהו לא נותר בידבר שיש לו מתירין, אין זה אלא כשיש ממשות בדבר שהתערב אך לא כשמתחילה התערב רק דבר שאין בו ממש, ועוד, שכיון שטעם החלות יפסד אם יניחום עד למחר, שהרי פת חמה עדיפה הרבה מפת צוננת שנאפתה מאתמול, אין הדבר נחשב כיש לו מתירין להשהותם למחר, וצ"ע.

[משנ"ב ס"ק יא]

וְנִמְצָא מְבַטֵּל עַל-יְדֵיָהּ הַקָּלִי מִהֶבְרֵינָה.¹⁰

10) ואף על פי שאין הכלי נאסר עתה על ידי מעשה בידים אלא יאסר מאילו לאחר זמן כשהביצה תיפול לתוכו, כתב הגרש"ז איערבך (שרית מנחת שלמה ח"א סי' י א"ת ו) שהכמים גזרו שיחשב הדבר כבניית כלי או כסתירתו עוד בטרם הונח המוקצה בתוכו.

ולהניח רשת על גבי ביצה שהוטלה כדי לשומרה שלא תשבור אותה התרנגולת במקור שלה, כשידוע שתטיל ביצה נוספת על גבי הרשת ביום טוב [כגון בזמנים שמשלולות יותר מביצה אחת ביום, או כשחל שבת לאחר יום טוב], ועל ידי כך יאסר לטלטל את הרשת משום מוקצה ויחשב כמבטל כלי מהיכנו, דעת הגרש"ז איערבך (ששי"כ פכ"ב הע' מח) שמתסבר שאסור, שאף שמבואר במשנ"ב לעיל (סי' רסה ס"ק ו) שיותר להניח כלי על שולחן מתחת לנר אף על פי שנופל לתוכו שמן, ואין הדבר אסור משום שמבטל כלי מהיכנו מפני שאינו מתכוין לקבלת השמן בכלי אלא רק להצלת השולחן, מ"מ מסתבר שאין זה אלא בטיפי שכן שאין להן חשיבות, מה שאין כן לענינו שמחשיב את הביצה השניה שהוטלה, הריהו כמתכוין להניח את הרשת גם בעברה.

[משנ"ב ס"ק יב]

דְּמִצְוֵי הַלְתֵּנְעָנֶעַע הַבִּיצָה עַל-יְדֵי נְגִיעָה קַל-שְׁהוּא מְפָנֵי שְׁהִיא עֲקֻלָּה.¹¹

11) ואף על פי שנענע הביצה על ידי הכלי אינו אלא פסיק רישא דלא ניחא ליה באיסור דרבנן [על ידי טלטול מן הדצד], ביאר הגרש"ז איערבך (שולחן שלמה ס"ק ב) שאין הדבר אסור מחמת טלטול הביצה, אלא מחמת הנגיעה בה, שנגיעה הגורמת לטלטול מוקצה אסורה בפני עצמה.

[משנ"ב ס"ק יג]

שְׁהֶרֶי מִמֶּה-זֶנְפֶּשֶׁף אֶחָד מֵהֶם הוּא הַלֵּל.¹²

12) ואף שבבין השמשות שבסוף יום טוב ראשון היה אסור לטלטלו, מחמת הספק שמא עדיין יום הוא, ואם כן לכאורה יש לאסור ביום טוב שני מחמת דין מ"יגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכל היום; מ"מ מבואר בביה"ל לקמן (סי' תרסה ס"א ד"ה אתרוג) בשם התוס' הרא"ש לענין שמיני של חג שכיון שהאיסור בבין השמשות הוא רק מחמת ספק היום שעבר (יום ראשון), אין אמרים מ"יגו דאיתקצאי ממנו לאסור ביום טוב שני.

[משנ"ב ס"ק יד]

מְפָנֵי שְׁשִׁנֵי הַיָּמִים הֵם קִדְשֵׁי¹³ וְכִיּוֹם אֶחָד אֶרֶךְ הֵן הַשְּׂבִיבִים.¹⁴

13) ובביאור הדבר כתב לעיל (סי' תקא ס"ק לד), שכיון שמה שנהגים יום טוב בשני ימי ראש השנה אינו מחמת ספק, אם כן לכל יום יש קדושה בפני עצמו, וכשם שאסור להכין מיום טוב לשבת, כך אסור להכין בראש השנה מיום טוב ראשון לחבירו.

14) וביצה שנולדה ביום טוב ראשון של ראש השנה וקלפה ועירובה בביצים קלופות אחרות [בשוגג, כמבואר לעיל (ס"ק ו)], כתב הדרכי תשובה (י"ד סי' קב ס"ק יג) בשם קונטרס ועד לחכמים שמותר לאכול את התערובת באותו היום, כיון שאין אפשרות להשהות את התערובת עד ליום טוב שני שחל למחרת, שהרי ביצה קלופה שעבר עליה לילה אסורה באכילה משום סכנת רוח רעה השררה עליה [כמבואר בגמרא (נדה יז, א)], ורק אם נולדה ביום טוב ראשון של שאר החגים אסורה היא באכילה באותו יום, מפני שאפשר לאוכלה כבר בליל יום טוב שני. אכן כתב, שלמעשה אין להקל לאוכלה בראש השנה, כיון שלדעת המרדכי אין נוהגים לחוש לסכנה זו מפני שרוח רעה זו אינה מצויה בזמנינו, ואם כן גם מי שמחמיר ואינו אוכלה, אינו יכול להקל על סמך זה ולהחשיבה כדבר שאין לו מתירין, וכן כתב הדעת תורה (ס"ז), מאידך, הקפ החיים (ס"ק יג) היקל לאוכלה.

[משנ"ב ס"ק טז]

שְׁעַל-יְדֵי לָדָה זֶה נְעֻשֵׂית הַבִּיצָה מוֹכֶנֶת לְאֶכְלָהּ.¹⁵

המשך בעמוד הבא

הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקוּן

קלא

באר הגולה

ה טור לדעת רבנו
פס ו שפני דרבא
וקצא קבוצה בשם
מהר"ר אירסלן זצ"ל
ביורה דעה סימן קכ
ז ברתמא שם
ח עתמי לעיל סימן
ט סעיף ו ועין שם
ט שם במקרא וקוב
י מימרא דרבי יוחנן
שם כ מימרא דרב
קמאי שם

ותבשיל, האם יש ששים כנגדו (ז) הכל (ז) מתר (ח) חוץ מן (ט) הביצה, יאכל אם לפנינו
בו התבשיל וכיוצא בזה, (ט) מידי (י) [ו] דלחיותא וטעמא עביד (י) לא בטיל: ד ימתר
(יא) לכפות עליה כלי כדי שלא תשבר, והכלבד שלא (י) יגע בה (יב) הקלי: ה טאם
נולדה ביום-טוב ראשון, (יג) מתרת ביום-טוב שני בשני ימים טובים של גלויות, אכל בשני
ימים טובים (יד) של (ט) ראש-השנה וכן בשבת ביום-טוב (טו) הסמוכים זה לזה, נולדה בה
(טז) אסורה בה: הגה ואם יום-טוב (יז) ביום ראשון-שני ונולדה בשבת שלפניהם, (יח) מתר ביום שני (יט) של
גלויות (מהר"ל): ו' ביצה שצצה רבה מערב-יום-טוב וחרזה ואתר-קף נולדה ביום-טוב, (כ) מתרת.
כליכך אפלו בדה בכהה של תרנגלת ערב-יום-טוב סמוך לחשכה ולא מצא בה ביצה (כא) ולמתר
(ט) השפים ומצא בה ביצה, מתרת, שתרגלת (כב) אינה יולדת פליטה ואנו תולין שמא תמול יצא

באר היטב

(ז) מתר. דמין בשאינו מינו בטיל בדשיל"מ אפלו נתערבה ונתרפה עם התבשיל:
(ט) הביצה. משמע שהביצה צדון שלמה, ואפילו הכי דוקא בשנתבשלה עם בשר
שרי אבל עם ביצים אחרים אסורים כל הביצים משום דמין במינו הוא, אבל
(ל) דעת רמ"א ביר"ד סימן קכ דטעמו בטיל אפלו בדשיל"מ, ע"ש: (י) דלחיותא.
משמע דאם אינו נכר במראה אלא בשעם, בטיל אפ"י שקא לתמן הקנדה, בגוף
מים ומלח בעשה בטל, מ"א. אם אינה קלופה הביצה ונתבשלה עם אחרות, אפלו
ס' א"צ, דמא דביעי בעלמא הוא, גליבו ות"ח, מ"א, ע"ש: (י) יגע. דשפא יגעע
אותה: (ט) ר"ח. ובספק אם נולד ביו"ט ראשון מתר אף ביר"ט שני של ר"ח; ואם
חל ר"ח ביום ה' ו' ונולדה ביום ה' אסור בשבת, ורקח ושל: (ט) השפים. קדם

שערי תשובה

[ו] דלחיותא עביד. עב"ט ומ"ש לעיל סימן תקו. ועין במור וקציעה שאם טחו בה
פני העונה ללכה ונרוי מקנה במורג חרין ועשו מקנה עגול הנעשה בשמן מטר,
דקא אדיל לה טעמא ותוחא, ואף דעביד לתקוני קנדה מטר כמי"ש המג"א, וכ"ש בזה,
דסיחא זו לא לתמן קנדה היא, ע"ש. ועין בשו"ת פרי-תבואה ח"ב סימן א' בדין ביצה
שנולדה ביום-טוב ונתערבה עם אחרות ולקחו מהספירות ביצה ולבנו המאכל ולא
הספיק ולקחו עוד ביצה אחת מהספירות ונתנו לחוף התבשיל והנה קנדה גדולה שיש
בה ס', וגם אם לא היו מלבנין רק בביצה הפקדה לבד לא היה הלבנו נכר כלל. וכן
התוחא היא מסתמך על הביצה שנתנו בפאקל, והביא דברי הי"ש שרק כ"ה סימן פח
שקבב שפשוט כלם גוף האסור וגם שיש לחש שאביצה הב' היה האסור. ועין לעיל בסי'
סימן שיח בגמרא על-ידי האסור אסור, ובאר' השיג עליו בזה, וגם שיש ס"ס שמא נשארה

משנה ברורה

די גביצה כל-שהוא מפני שהיא עגולה⁽¹¹⁾: ה' (יג) מתרת ביום-טוב
שני. הנינו בליל יום-טוב שני, שהרי ממה-נפשה אחר מהם היה הוא
(12): (יד) של ראש-השנה. מפני ששני הימים הם קדושים⁽¹³⁾ ומתיר
אחד ארץ הן חשבושים⁽¹⁴⁾. ובקפנה אם נולדה ביום-טוב ראשון, ואסור
אף ביום-טוב שני של ראש-השנה, כן בתב הנקטת הגדולה, והעלת
שבת מחמיר: (טו) הסמוכים זה לזה. בין שהוא יום-טוב אחר
שבת או שבת (טו) אחר יום-טוב: (טז) אסורה בה. עד הערב,
שעל-ידי לדה זו נעשית הביצה מוכנת לאכילה⁽¹⁵⁾, (טז) ואם נתירה,
נמצא שאתה הכין לחברו, ואנן קומא לן דאין שבת מכין ליום-טוב
ואין יום-טוב מכין לשבת: (יז) ביום ראשון-שני. לאפוקי אם
יום-טוב הנה ביום שבת-קדוש וביום ראשון, אסור (י) ביום ראשון
אף שהוא יום שני של יום-טוב, דשמא היום קדוש⁽¹⁷⁾: (יח) מתר
ביום שני. דממה-נפשה, אם היום ראשון הנה קדוש, היום הל'
אם היום קדוש, אהמול בשנולדה הנה חל⁽¹⁸⁾: (יט) של גלויות.
ולאפוקי של ראש-השנה דשיניהם הם כיום אחד ארץ, אף ביום
שני אסור, והוא הדין אם חל ראש-השנה ביום חמישי-שני ונולדה
ביום חמישי, אסור מהאי טעמא (יט) אף בשבת: (כ) ו מתרת.
דכיון שצצתה רבה הרי היא פילודה: (כא) ולמתר ביום שני
(ט) קדם עלות השחר, דאם לאתרכף, תלינן שהיום לדה,
דצצתה רבה ותורה לא שכיח: (כב) אינה יולדת פליטה. דכל
שמשמשו ביום, נולד רק ביום, ותרגול תשמישו ביום הוא.
(כ) ואף דאם התרגלת מתחממת מן התקדש תוכל לילד לפעמים אף

שער הציון

(י) הגר"א ומתארמר כדכ"ה, עין שם ודאף לדעת הרמ"א שם בירדה דעה סימן פו סעיף ו בהג"ה, הא יש להקל ואלתה רבה: (יא) פוסקים: (יב) מגן-אברהם:
(יג) אפלו כשהם עדין בקלפתו, כמבאר בירדה דעה סימן פו באחרונים, עין שם: (יד) אף דהב"ח ותש"ף שם חולקין על הרמ"א ומחמירין נאף בפליטה. וכן
קפרי חוש מטקיים גם-כן להחמיר, וכנראה מציון הגר"א שם שגם הוא מטקיים להשי"ף, וכן החמיר משה בסיומן זה מטקיים להשי"ף, מכל מקום במקום מניעת
שמתח יום-טוב על לשמן על הכנת המפתח-יעקב להקל בפליטה (ולא במנחת). וגם מהש"י שם משמע דמנחת. א"א. שוב מצאתי בתוכת-בית כולל גם
שדעתו גם-כן להקל במקום צורך גדול, וכן הגר"ו מצדד גם-כן להקלה במנחת-יעקב הנ"ל, וכן בפתיחת-תשובה שם בירדה דעה פתח בשם תשובת פני-אריה
להקל, עין שם, ובקרט במקום מניעת שמחת יום-טוב בודאי אין להחמיר: (טו) פוסקים: (טז) עין במגן-אברהם שהספיק דאף לטעם זה של הכנת לדה אינה
אסורה אלא מדברי סופרים, והפליא על ה"ם של שלמה, עין שם, והביא ראה מדברי הרמב"ן במלחמות ומן החופץ, עין שם. וגם בחידושי הרשב"א מצאתי
שדעתו דאינה אסורה אלא מדברי סופרים. ומכל מקום לעניית דעתי עדין אין הדבר ברור, דלפי מה שפכת התקדושת-תמאל באותו ב' בקרא א דביצה דעת הרא"ש
דהוא מדאורייתא משום הכנה לדה, וגם מצאירי משמע דאם נאמר לדה חשיבא הכנה הוא מדאורייתא⁽¹⁶⁾, וכן משמע דמור לכאורה פשוטית הסתא דצורכתי ל"ח עמוד
ב. עין שם, אחר-כך מצאתי במאמר-מורכדי שהארץ בענין זה וכתב דגם דעת רבנו יחיאל דהוא דאורייתא, וצריך עיון: (יז) פוסקים. ונראה לי דאף רבנו יצחק
מודה בזה, ומה שכתב: וכן ביום ב' אם הוא יום-טוב, רצה לומר, אם השבת הנה גם-כן יום-טוב, ונמצא ביום ב' של יום-טוב חל ביום א', עין שם ברבנו יצחק
ותכין שזוהו כפנתו, כבהו יוסר תמית הבית-יוסף: (יח) דהינו לגמעה תהי, ואף שלטלה אסור (אחרונים): (יט) מגן-אברהם ושי"א: (כ) גמרא:

הלכות יום טוב סימן תקיג

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק נה]

על-פניו ילדונו ביום ולא הוי פסק השקלה¹⁹.

שהוכנו ליום טוב שלאחריה, כתב לקמן (סי' תקטו ס"ק לב) שאין הנכרי נאמן לומר שנתלשו בחול אף כשהוא מסיח לפי תומו.

24) שם (ס"ק יג) כתב, שהר"ן כתב שכשהולך לבית הנכרי אין הביצים שקונה נזונות כפרשו מהרוב אלא כנלקחו מקבתו, וכל קבתו כמחצה על מחצה, ואסורות, והשיטה מקובצת כתב בשם הריטב"א שאף על פי כן מותר בעניינו לקחת מביתו, מפני שלא החזיק שיש בביתו ביצים שנולדו היום.

[שעה"צ ס"ק לב]

וענין השעם בתרומת הדין סימן עט"ט.

25) שם כתב, שרק כשהגדון הוא בהלכות יום טוב, יש להחמיר לזון את יום טוב שני כיום טוב ראשון, מה שאין כן כאן שהגדון אינו אלא בהלכות נאמנות של נכרי המסיח לפי תומו, ובדרבנן הרי הוא נאמן.

[משנב ס"ק לה]

ששקמה משקב יתיר קשנו לדה²⁶.

26) ולענין פתילות [או עצים] שדלקו ביום טוב ראשון וכבו, ועל ידי כך נעשו נוחות יותר להדלקה ביום טוב שני, כתב לעיל (סי' תקא ס"ק לד) שנחלקו הפוסקים אם מותר להדליק ביום טוב שני, שיש שהתירו מפני שהן כבר היו בעולם לפני יום טוב ראשון ורק השתבחו בו, ואינן כביצה שנולדה ביום טוב, אלא שלכתחילה טוב להחמיר ולהכין מערב יום טוב פתילות חדשות עבור יום טוב שני. ובביה"ל לקמן (סי' תקכו ס"א ד"ה ועל ידי) כתב שנחלקו הראשונים בסברא זו לענין אפיה ובישול, ולדעת הריצב"א והמאירי אין בהם איסור משום הכנה, כיון שהכל היה בעולם מערב יום טוב, ורק היה מחוסר תיקון.

וכן לגבי אתרוג בחוץ לארץ בשמחת תורה [תשיעי של חג] שחל ביום ראשון, כתב השו"ע לקמן (סי' תרסה ס"א) שיש מחלוקת אם דינו כמוקצה למצותו מחמת שהיה מוקצה ביום השמיני או לא, ובטעם המתירים כתב השעה"צ שם (ס"ק ב) שרק בביצה נחשב הדבר ככנה, שהרי לא היתה בעולם מערב יום טוב ונעשה בה מעשה בכך שנולדה ביום טוב, מה שאין כן באתרוג שלא הוכן בידי אדם או בידי שמים, אלא הדבר בא ממילא על ידי הזמן, אין הדבר נחשב ככנה, ולמעשה, כתב המשנב"ב שם (ס"ק ו) שיש להקל בשעת הצורך.

[שעה"צ ס"ק לד]

ועל טעם הראשון של הרא"ש הקשה הפריימגדים²⁷.

27) הטעם הראשון שנזכר במג"א (ס"ק יד) בשם הרא"ש הוא שהביצה משתבחת רק על ידי הלידה, מפני שעל ידי זה היא ראויה אחר כך לגדל אפרוח, ועל זה הקשה הפמ"ג קושייתו. אמנם, לעיל (סי' תצח ס"ק לב) העתיק טעם זה של הרא"ש.

המשך מעמוד קודם

16) וכן נקט הרמ"א להלן (סי' טו) שהכנה זו אסורה מדאורייתא.

[משנב ס"ק יז]

דשקמא היום קד'ש¹⁷.

17) ובשעה"צ לעיל (סי' תצו ס"ק יח) ביאר הטעם, ששבת ויום טוב קדושה אחת הם, ונולדה בזה אסורה בזה.

[משנב ס"ק יח]

אָתְמוֹל קְשֵׁנוּ לְדָה הָיָה חֵלֵל¹⁸.

18) המילה 'כשנולדה' היא לכאורה טעות סופר, שהרי הביצה לא נולדה אתמול אלא שלשום, דהיינו בשבת (הגרש"ב וולדנברג).

19) ואף שהוא ידבר שיש לו מתירין, ואין הולכים בו אחר הרוב, כתב הר"ן (ביצה ג, ב מדפי הרי"ף ד"ה ודוקא) שרק במקום שאיתחזק איסורא, דהיינו שידוע שיש מיעוט איסור, אין הולכים אחר הרוב בידבר שיש לו מתירין, שאין הרוב מבטל את המיעוט, אך כשאין ודאות שיש איסור, כגון כאן שיתכן שהביצה נולדה לפני יום טוב, אין דנים על צד המיעוט אף שהוא ידבר שיש לו מתירין, אלא הולכים אחר הרוב, וכן צידד הר"ן במקום אחר (שם טז, א ד"ה ת"ר) אך לא החליט את הדבר, וכן בהגהות רעיק"א (על מג"א ס"ק יג) העיר מדברי הר"ן הללו על דברי המג"א שכתב בשם המהרש"ל שאין הולכים אחר הרוב בידבר שיש לו מתירין.

והוסיף השו"ע הרב (ק"א ס"ק ה), שמדברי הרמ"א (י"ד סי' רצג ס"ג) בשם כמה ראשונים מוכח שהולכים אחר הרוב בידבר שיש לו מתירין [שלא כמהרש"ל], מכך שהקלו לגבי חדש, הנחשב כדבר שיש לו מתירין. [וראה ש"ך (י"ד סי' קי ס"ק נו), פמ"ג (פתיחה להל' יום טוב ח"ב פ"א אות ב) ומשנב"ב לעיל (סי' תפט ס"ק מה), ופתיחת תשובה (י"ד סי' קב ס"ק א)].

[משנב ס"ק נח]

דאם ידע, אף שהוא מסיח לפי תמו אינו נאמן, דמתבין להשביח מקחו²⁰.

20) שאף שהוא מסיח לפי תומו, ואם כן לכאורה אינו מתכוין להשביח מקחו, כתב השו"ע הרב (סי"ז) שאין סומכים עליו, שיתכן שהוא מערים כדי שיקנו ממנו.

[שעה"צ ס"ק נו]

עין סימן קלו סעיף קטן יט קש"ך שם²¹, ונהנה בבאור הנ"א סימן קכב פתב דהוא ידעו חלוקות פוסקים²².

21) שם כתב, שנכרי נאמן כשהוא מסיח לפי תומו בענין דרבנן באופן שלא איתחזק איסורא, ומטעם זה נאמן הוא כאן לגבי הביצים.

22) שם (ס"ק לב-לג) כתב, שמחלוקת הפוסקים היא אם הכלל שלמסיח לפי תומו נאמן בענין דרבנן נאמר גם לגבי נכרי או לא.

[משנב ס"ק לא]

אין עפ"ם מסיח לפי תמו נאמן²³ וכו', עין בר"ן ובמחצית השקל כמה שהביא בשם השיטה מקובצת²⁴.

23) וכן לענין פירות שאינם נאכלים חיים בלא בישול שהובאו על ידי נכרי ביום טוב שאחר השבת, שלדעת כמה פוסקים יש בהם איסור דאורייתא, משום שאינם ראויים לאכילה בשבת וניכר

[שעה"צ ס"ק טז]

לדה חשיבא הננה הוא מדאורייתא¹⁶.